

B.A. – IIIrd Year

SEM – V & VI

“ECONOMICS”

Previous Year

Question Papers

Academic Year

(2022-23)

B.A. – IIIrd Year

SEM – V

“ECONOMICS”

Previous Year

Question Papers

Academic Year

(2022-23)

SI - 22

Total No. of Pages : 3

Seat No. शेट पूर्ण

B.A. (Part - III) (Semester - V) Examination, January - 2023

DSE - E71 : ECONOMICS

Principles of Micro Economics - I (Special Paper - VII)

Sub. Code : 75631/79576

Day and Date : Tuesday, 03-01-2023

Total Marks : 40

Time : 10.30 a.m. to 12.30 p.m.

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Draw the neat diagrams wherever necessary.
 - 3) Figures to the right side indicate full marks.

Q1) Complete the following sentences with choosing correct alternative given below.
[5]

- a) Human needs are _____.
 - i) Scarc
 - ii) Limited
 - iii) Unlimited
 - iv) None of the above
- b) _____ propounded utility analysis.
 - i) Dr. Marshal
 - ii) David Ricardo
 - iii) J.R. Hicks
 - iv) Schumpeter
- c) Upper level Indifference Curve shows _____ level of satisfaction.
 - i) Higher
 - ii) Low
 - iii) Equal
 - iv) None of the above
- d) The concept of Elasticity of Demand was introduced by _____.
 - i) Malthus
 - ii) Dr Marshal
 - iii) Bolding
 - iv) None of the above
- e) Law of variable proportion denotes _____ production function.
 - i) Short-run
 - ii) Long-run
 - iii) Fixed
 - iv) Linear

P.T.O.

SI - 22
[15]

Q2) Write short notes (Any Three)

- Framework of economic analysis
- Scale of preference
- Budget line
- Production function
- Type of revenue

Q3) Write detail answers. (Any Two)

[20]

- Explain the nature and scope of Micro Economics.
- Discuss the concept consumer surplus.
- Explain the law of demand.

मराठी रूपांतर

- सूचना :
- सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
 - आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.
 - उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खाली दिलेल्या पर्यायापैकी योग्य पर्याय निवडून विधाने पूर्ण करा :

[5]

अ) मानवाच्या गरजा असतात.

i) दुर्मिळ	ii) मर्यादित
iii) अमर्यादित	iv) यापैकी नाही

ब) यांनी उपयोगिता विश्लेषणाची मांडणी केली.

i) डॉ. मार्शल	ii) डेव्हिड रिकार्डो
iii) जे. आर. हिक्स	iv) प्रा. शुम्पिटर

SI - 22

- क) उच्चतम पातळीवर समवृत्ती वक्र समाधान पातळी दर्शवितो.
- i) अधिक ii) कमी
- iii) सम iv) यापैकी नाही
- ड) मागणीची लवचिकता हि संकल्पना यांनी मांडली.
- i) माल्थस ii) डॉ. मार्शल
- iii) बोल्डींग iv) यापैकी नाही
- इ) बदलत्या प्रमाणाचा नियम उत्पादन फलन दर्शवतो.
- i) अल्पकालीन ii) दीर्घकालीन
- iii) स्थिर iv) रेषीय

प्र.2) टिपा लिहा (कोणत्याही तीन) :

[15]

- अ) आर्थिक विश्लेषणाची चौकट
- ब) पसंती श्रेणी
- क) अंदाजपत्रक रेषा
- ड) उत्पादन फलन
- इ) प्राप्तीचे प्रकार

प्र.3) खाली दिलेल्या प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा (कोणत्याही दोन) :

[20]

- अ) सूक्ष्म अर्थशास्त्राचे स्वरूप आणि व्याप्ती स्पष्ट करा.
- ब) उपभोक्त्याच्या संतोषाधिक्य संकल्पनेची चर्चा करा.
- क) मागणीचा सिद्धांत स्पष्ट करा.

SH - 131

Total No. of Pages : 4

Seat No.	
----------	--

B.A. (Part - III) (Semester - V) (CBCS) Examination, March - 2023

ECONOMICS

DSE - E71 : Principles of Micro Economics - I

(Special Paper - VII)

Sub. Code : 75631/79576

Day and Date : Thursday, 25 - 05 - 2023

Total Marks : 40

Time : 2.30 p.m. to 4.30 p.m.

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory
 - 2) Draw the neat diagrams wherever necessary.
 - 3) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Complete the following sentences with choosing correct alternative given below.

[5]

- a) _____ Economics is useful for solving personal economic problems.
- i) Micro
 - ii) International
 - iii) Development
 - iv) Macro
- b) The Concept of Opportunity Cost depends on the definition of _____
- i) Dr. Marshal
 - ii) Prof. Bolding
 - iii) Prof. Robinson
 - iv) Lord Keynes
- c) _____ Propounded utility analysis.
- i) J.R. Hicks
 - ii) David Ricardo
 - iii) Dr. Marshal
 - iv) Schumpeter

P.T.O.

SH - 131

मराठी रूपांतर

- सूचना :
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
 - 2) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.
 - 3) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खाली दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडून विधाने पूर्ण करा :

[5]

- अ) व्यक्तिगत आर्थिक प्रश्न सोडवण्यासाठी अर्थशास्त्र उपयुक्त ठरते.
i) सूक्ष्म	ii) आंतरराष्ट्रीय
iii) विकासाचे	iv) स्थूल
- ब) संधी खर्चाची संकल्पना यांच्या व्याख्येवर अवलंबून आहे.
i) डॉ. मार्शल	ii) प्रा. बोल्डिंग
iii) प्रा. रॉबिन्सन	iv) लॉर्ड केन्स
- क) यांनी उपयोगिता विश्लेषणाची मांडणी केली.
i) जे.आर.हिक्स	ii) डेव्हिड रिकार्डो
iii) डॉ. मार्शल	iv) प्रा. शुम्पिटर
- ड) मागणीचा सिद्धांत किंमत आणि मागणी यांच्यातील प्रकाराचा संबंध दर्शवतो.
i) सम	ii) व्यस्त
iii) धन	iv) यापैकी नाही
- इ) वस्तूच्या शेवटच्या नगापासून मिळणारी प्राप्ती म्हणजे होय.
i) एकूण प्राप्ती	ii) सरासरी प्राप्ती
iii) सीमांत प्राप्ती	iv) वरील सर्व

SH - 131

प्र.2) टिपा लिहा. (कोणतीही तीन)

[15]

- अ) सूक्ष्म अर्थशास्त्राची व्याप्ती
- ब) सीमांत पर्यायता दर
- क) मागणीची छेदक किंवा तिरकस लवचिकता
- ड) मागणी फलन
- इ) प्रमाणाच्या बहिर्गत बचती

प्र.3) खालील दिलेल्या प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतीही दोन)

[20]

- अ) घटत्या सीमांत उपयोगितेचा सिद्धांत स्पष्ट करा.
- ब) पुरवठ्याचा नियम स्पष्ट करा.
- क) उत्पादन खर्चाचे विविध प्रकार सांगा.

SI - 133

Total No. of Pages : 3

Seat No.	
----------	--

B.A. (Part - III) (Semester - V) Examination, January - 2023

ECONOMICS

DSE - E72 : Economics of Development (Special Paper - VIII)

Sub. Code : 75632/79577

Day and Date : Wednesday, 04 - 01 - 2023

Total Marks : 40

Time : 10.30 a.m. to 12.30 p.m.

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Figures to the right indicate full marks.
 - 3) Draw neat diagrams wherever necessary.

Q1) Complete the following sentences by choosing correct alternatives. [5]

- a) The process of increasing the real per capita income of a nation in the long run is called _____.
- i) economic growth
 - ii) economic development
 - iii) economic revolution
 - iv) none of these
- b) The concept of economic development is related to _____ countries.
- i) developed
 - ii) undeveloped
 - iii) developing
 - iv) all of the above
- c) _____ means the development achieved without compromising our ability to meet the needs of future generations while meeting our current needs.
- i) Sustainable development
 - ii) Institutional development
 - iii) Qualitative development
 - iv) None of these
- d) _____ is the main occupation of an undeveloped economy.
- i) Fishing
 - ii) Agriculture
 - iii) Industry
 - iv) Trade
- e) According to Ricardo, national income is the output of land, capital, labor, and _____.
- i) Industry
 - ii) Agriculture
 - iii) Technology
 - iv) None of these

P.T.O.

SI - 133
[15]

Q2) Write short notes on (Any Three):

- The Rostow's economic development stages.
- Human capital.
- Indicators of economic development.
- The vicious cycle of poverty.
- Factors affecting economic development.

Q3) Write detail answers on any two of the following.

[20]

- Explain the definition and difference between economic growth and economic development in detail.
- Explain Myrdal's Back wash effects and Spread effects theory.
- Explain in detail the role of government in the economic development of undeveloped countries.

मराठी रूपांतर

- सूचना :
- सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
 - उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - आवश्यक तेथे सुबक आकृती काढा.

प्र.1) योग्य पर्याय निवडून वाक्य पूर्ण करा.

[5]

- अ) दीर्घकाळात राष्ट्रांचे वास्तव दरडोई उत्पन्न वाढण्याच्या प्रक्रियेला म्हणतात.
- आर्थिक वाढ
 - आर्थिक विकास
 - आर्थिक क्रांती
 - यापैकी नाही
- ब) आर्थिक विकास ही संकल्पना देशांशी संबंधित आहे.
- विकसित
 - अविकसित
 - विकसनशील
 - वरील सर्व

SI - 133

- क) आपल्या वर्तमानकालीन गरजा पूर्ण करताना आपल्या पुढील पिढ्यांच्या गरजा पूर्ण करण्याच्या क्षमतेला बाधा न येऊ देता साध्य केलेला विकास म्हणजे होय.
- i) शाश्वत विकास ii) संस्थात्मक विकास
- iii) गुणात्मक विकास iv) यापैकी नाही
- ड) अविकसित अर्थव्यवस्थेचा हा प्रमुख व्यवसाय असतो.
- i) मासेमारी ii) शेती
- iii) उद्योग iv) व्यापार
- इ) रिकार्डोंच्या मते, राष्ट्रीय उत्पन्न हे भूमी, भांडवल, श्रम आणि फल असते.
- i) उद्योग ii) शेती
- iii) तंत्रज्ञान iv) यापैकी नाही

प्र.2) टीपा लिहा. (कोणत्याही तीन)

[15]

- अ) रोस्टोच्या आर्थिक विकासाच्या अवस्था.
- ब) मानवी भांडवल.
- क) आर्थिक विकासाचे निर्देशक.
- ड) दारिद्र्याचे दुष्टचक्र.
- इ) आर्थिक विकासावर परिणाम करणारे घटक.

प्र.3) खालील प्रश्नांची उत्तरे सविस्तर लिहा. (कोणतेही दोन)

[20]

- अ) आर्थिक वाढ आणि आर्थिक विकास यांच्या व्याख्या सांगून त्यामधील फरक सविस्तर स्पष्ट करा.
- ब) मिर्डालचा प्रतिसारक व विस्तारक परिणाम सिद्धांत स्पष्ट करा.
- क) अविकसित देशांच्या आर्थिक विकासातील शासनाची भूमिका सविस्तरपणे विशद करा.

SH - 132

Total No. of Pages : 3

Seat No.	
----------	--

B.A. (Part - III) (Semester - V) Examination, March - 2023

ECONOMICS

Economics of Development (Special) (Paper - VIII) (DSE-E72)

Sub. Code : 75632/79577

Day and Date : Friday, 26 - 05 - 2023

Total Marks : 40

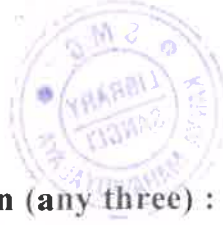
Time : 02.30 p.m. to 04.30 p.m.

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Figures to the right indicate full marks.
 - 3) Draw neat diagrams wherever necessary.

Q1) Complete the following sentences by choosing correct alternatives. [5]

- i) Out of the following _____ it is an indicator of economic development.
 - a) Gross domestic product
 - b) Gross national income
 - c) Standard of living
 - d) All of above
- ii) _____ proposed the theory of Back wash and Spread effects.
 - a) Ricardo
 - b) Harshman
 - c) Previssh-Singer
 - d) Myrdal
- iii) Maturity stage is the _____ stage of economic growth.
 - a) First
 - b) Third
 - c) Fourth
 - d) Fifth
- iv) _____ is a key component of human capital development.
 - a) Education
 - b) Health
 - c) Both 'a' and 'b'
 - d) None of these
- v) _____ presented the theory of Big-Push and Balanced Development.
 - a) Ricardo
 - b) Rostto
 - c) Rodan
 - d) Myrdal

P.T.O

SH - 132
[15]

Q2) Write short notes on (any three) :

- Characteristics of economic growth
- Obstacles to economic development
- Sustainable development
- Criticism of Rostow's theory
- Back wash effects

Q3) Write detail answers on any two of the following :

[20]

- What is green development? Discuss India and green development in detail.
- Critically evaluate Rodan's Big-push theory.
- Explain in detail sector-wise analysis of the status of development of the Indian economy.

मराठी रूपांतर

- सूचना :
- सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
 - उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - आवश्यक तेथे सुबक आकृती काढा.

प्र.1) योग्य पर्याय निवडून वाक्य पूर्ण करा.

[5]

- खालीलपैकी हा आर्थिक विकासाचा निर्देशक आहे.
अ) स्थूल देशांतर्गत उत्पादन ब) स्थूल राष्ट्रीय उत्पन्न
क) राहणीमानाचा दर्जा ड) यापैकी सर्व
- प्रतिसारक व विस्तारक परिणामांचा सिद्धांत यांनी मांडला.
अ) रिकार्डो ब) हर्शमन
क) प्रेविश-सिंगर ड) मिर्डाल

SI - 170

Total No. of Pages : 3

Seat No.	
----------	--

B.A. (Part - III) (Semester - V) Examination, January - 2023

ECONOMICS

DSE-E75 : History of Economic Thoughts - I (Special Paper - XI)

Sub. Code : 75635/79580

Day and Date : Monday, 9 - 01 - 2023

Total Marks : 40

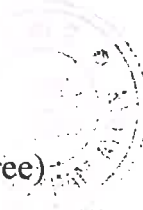
Time : 10.30 a.m. to 12.30 p.m.

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Figures to the right indicate full marks.
 - 3) Draw diagrams wherever necessary.

Q1) Complete the sentence choosing correct alternatives : [5]

- a) The idea of agricultural superiority belongs to _____
- i) Physiocrats
 - ii) Mercantile
 - iii) Classical
 - iv) Sociologist
- b) Adam Smith wrote the book _____
- i) Market Law
 - ii) Wealth of Nation
 - iii) Employment Theory
 - iv) Surplus Value
- c) Theory of value by Marx is Known as _____
- i) Labour Value
 - ii) Utility Value
 - iii) Exchange Value
 - iv) None of these
- d) According to the list a free Trade policy is always beneficial for _____ countries.
- i) Advanced
 - ii) Backwards
 - iii) Tropical
 - iv) All of these
- e) _____ is propound the Theory of Gluts.
- i) Adam Smith
 - ii) Ricardo
 - iii) J. S. Mill
 - iv) Malthus

P.T.O.

SI - 170
[15]

Q2) Write short notes (Any three)

- Characteristics of Mercantilism.
- Thomas Malthus's Theory of Gluts.
- List's Nationalism.
- Ricardo's Rent Theory.
- Karl Marx's Value Theory.

Q3) Write detail answers of the following questions (Any two) :

[20]

- Explain the theory of value stated by Smith.
- Explain the Malthusian theory of population.
- Explain List's stages of Economic development.

मराठी रूपांतर

- सूचना :
- सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
 - उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - आवश्यक तेथे सुबक आकृती काढा.

प्र.1) योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा.

[5]

अ) शेतीचे श्रेष्ठत्व ही कल्पना यांची आहे.

i) निसर्गवादी	ii) व्यापारवादी
iii) सनातनवादी	iv) समाजवादी

ब) अँडम स्मिथ यांनी हा ग्रंथ लिहिला.

i) बाजाराचा नियम	ii) राष्ट्राची संपत्ती
iii) रोजगार सिद्धांत	iv) अतिरिक्त मूल्य

Handwritten text, possibly a signature or date, located in the upper left corner of the page.

SH - 135

Total No. of Pages : 4

Seat No.	
----------	--

**B.A. (Part - III) (Semester - V) (CBCS) Examination, March - 2023
ECONOMICS**

**DSE-E75 : History of Economic Thoughts - I (Special Paper - XI)
Sub. Code : 75635/79580**

**Day and Date : Wednesday, 31-05-2023
Time : 02.30 p.m. to 4.30 p.m.**

Total Marks : 40

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Figures to the right indicates full marks.
 - 3) Draw neat diagrams wherever necessary.

Q1) Complete the following sentences by choosing correct alternatives. [5]

a) _____ propounded first of all 'The Theory of value'.

i) Karl Marx

ii) J.J. Mill

iii) Adam Smith

iv) Ricardo

b) According to _____ Rent is not included in price.

i) Adam Smith

ii) Karl Marx

iii) Ricardo

iv) None of these

c) According to the list economist development of each country takes in _____ stages.

i) One

ii) Two

iii) Three

iv) Five

P.T.O.

मराठी रूपांतर

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
 3) आवश्यक तेथे सुबक आकृती काढा.

प्र.1) योग्य पर्याय निवडून वाक्य पूर्ण करा.

[5]

अ) यांनी सर्व प्रथम मूल्य सिद्धांत मांडला.

i) कार्ल मार्क्स	ii) जे.जे. मील
iii) अँडम स्मिथ	iv) रिकार्डो

ब) यांच्या मते, खंडाचा किंमतीत समावेश होत नाही.

i) अँडम स्मिथ	ii) कार्ल मार्क्स
iii) रिकार्डो	iv) यापैकी नाही

क) लिस्टच्या मते प्रत्येक देशाचा आर्थिक विकास टप्प्यातून होत असतो.

i) एक	ii) दोन
iii) तीन	iv) पाच

ड) 'दास कॅपिटल' हा ग्रंथ याने लिहिला.

i) अँडम स्मिथ	ii) कार्ल मार्क्स
iii) माल्थस	iv) रिकार्डो

इ) माल्थस यांच्या मते लोकसंख्येची वाढ नुसार होते.

i) भूमितीय श्रेणी	ii) गणितीय श्रेणी
iii) दोन्ही	iv) यापैकी नाही

प्र.2) टिपा लिहा. (कोणत्याही तीन)

[15]

- अ) व्यापारवादाची वैशिष्टे
- ब) अँडम स्मिथ - कर कसोट्या
- क) सनातनवादी विचारावरील लिस्ट यांच्या टीका
- ड) मार्क्स चा 'नफ्याचा घटता दर' बाबत विचार
- इ) माल्थसचा अत्युत्पादनाचा सिद्धांत

प्र.3) खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

[20]

- अ) अँडम स्मिथचा मूल्य सिद्धांत स्पष्ट करा.
- ब) डेव्हिड रिकार्डो यांचा मूल्य सिद्धांत स्पष्ट करा.
- क) लिस्टच्या आर्थिक विकासाच्या अवस्था किंवा टप्पे स्पष्ट करा.

SI - 147

Total No. of Pages : 3

Seat No.	
----------	--

**B.A. (Part - III) (Semester - V) Examination,
January - 2023
ECONOMICS**

DSE - E73 : International Economics (Paper - IX)

Sub. Code : 75633/79578

Day and Date : Thursday, 05/01/2023

Total Marks : 40

Time : 10.30 a.m. to 12.30 p.m.

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Figures to the right indicate full marks.
 - 3) Draw neat diagrams wherever necessary.

Q1) Complete the following statement by choosing correct options. [5]

- i) Domestic trade and international trade are based on _____.
- a) Division of labour
 - b) Efficiency of workers
 - c) Production ratio
 - d) None of this
- ii) _____ is the engine of economic growth.
- a) International trade
 - b) Regional trade
 - c) Gold trade
 - d) Agriculture trade
- iii) The economist _____ emphasized the regional division of labour.
- a) Paul Samuelson
 - b) Prof. Haberler
 - c) Prof. Kindleberger
 - d) All of the above
- iv) _____ are the advantages of Floating exchange rate.
- a) Independent economic policy
 - b) Increase in foreign trade
 - c) 'a' and 'b' options
 - d) Decreasing in foreign trade
- v) Tariffs and import quota methods are used in _____ trade policy.
- a) Free
 - b) Protected
 - c) Mixed
 - d) All of the above

P.T.O.

SI - 147
[15]

Q2) Write notes. (Any three)

- Similarities between Inter-regional trade and international trade.
- Measurement of the gains from international trade: Ricardo's approach.
- Importance of terms of trade.
- Merits of fixed exchange rate.
- Types of quota system.

Q3) Write detailed answers the following. (Any Two)

[20]

- Critically examine Ricardo's comparative production cost theory.
- Explain the merits and demerits of flexible exchange rate.
- Explain the issues against protected trade policy.

मराठी रूपांतर

- सूचना :
- सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
 - उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.

प्र.1) योग्य पर्याय निवडून खालील विधाने पूर्ण करा.

[5]

- अंतर्गत व्यापार व आंतरराष्ट्रीय व्यापार हा वर आधारित आहे.
अ) श्रम विभागणी
ब) कामगारांची कार्यक्षमता
क) उत्पादन प्रमाण
ड) यापैकी नाही
- आर्थिक वृद्धीचे इंजिन आहे.
अ) आंतरराष्ट्रीय व्यापार
ब) विभागीय व्यापार
क) सोन्याचा व्यापार
ड) कृषी व्यापार
- या अर्थशास्त्रज्ञाने भौगोलिक श्रमविभागणीला महत्त्व दिले.
अ) पॉल सॅम्यूअलसन
ब) प्रा. हॅबर्लर
क) प्रा. किंडलबर्जर
ड) वरील सर्व

- iv) हे तरत्या विनिमय दाराचे फायदे आहेत.
- अ) स्वतंत्र आर्थिक धोरण ब) विदेशी व्यापारात वाढ
क) 'अ' आणि 'ब' पर्याय ड) विदेशी व्यापारात घट
- v) जकात आणि आयात कोटा पद्धती व्यापार नीतीमध्ये वापरली जाते.
- अ) मुक्त ब) संरक्षित
क) मिश्र ड) वरील सर्व

प्र.2) टीपा लिहा : (कोणत्याही तीन)

[15]

- अ) अंतर्गत व्यापार व आंतरराष्ट्रीय व्यापारातील साम्य.
ब) आंतरराष्ट्रीय व्यापाराच्या लाभाचे मापन: रिकार्डोचा दृष्टिकोन.
क) व्यापार शर्तीचे महत्व.
ड) स्थिर विनिमय दराचे गुण.
इ) कोटा पद्धतीचे प्रकार.

प्र.3) खालीलपैकी दोहोंची सविस्तर उत्तरे लिहा.

[20]

- अ) रिकार्डोच्या तौलानिक उत्पादन खर्च सिद्धांताचे टीकात्मक परीक्षण करा.
ब) लवचिक विनिमय दराचे गुण-दोष स्पष्ट करा.
क) संरक्षित व्यापार धोरणाच्या विरुद्ध मुद्दे स्पष्ट करा.

SH - 133

Total No. of Pages : 4

Seat No.	
----------	--

B.A. (Part - III) (Semester - V) Examination, March - 2023

ECONOMICS

DSE-E73 : International Economics - I (Special Paper - IX)

Sub. Code : 75633/79578

Day and Date : Saturday, 27 - 05 - 2023

Total Marks : 40

Time : 2.30 p.m. to 4.30 p.m.

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Figures to the right indicate full marks.
 - 3) Draw neat diagrams wherever necessary.

Q1) Complete the following statement by choosing correct options. [5]

a) _____ is trade between two states or divisions of the same country.

i) Domestic trade	ii) International trade
iii) Trade in goods	iv) None of these

b) _____ cost considered by David Ricardo in his international trade theory.

i) Labour	ii) Transport
iii) Capital	iv) All of the above

c) Changes in the preferences of the people of the country _____.

i) Does not affect trade terms	ii) Affects trade of terms
iii) Affects the government	iv) None of these

P.T.O.

d) The theory of purchasing power parity was developed by _____.

- i) J.S. Mill
- ii) Cassel Gustav
- iii) Prof. Haberler
- iv) Hexcher-Ohlin

e) The purpose of import duty is _____.

- i) To generate revenue
- ii) To protect the industries of the country
- iii) To gain commercial advantage
- iv) All of the above

Q2) Write notes (Any Three)

[15]

- a) The importance of the study of international economics.
- b) Trade as an engine of economic growth.
- c) Various concepts of terms of trade.
- d) Merits of Flexible exchange rate.
- e) Types of Tariffs.

Q3) Write detailed answers the following (Any Two)

[20]

- a) Explain the similarities and differences between inter-regional trade and international trade.
- b) Critically examine the purchasing power parity theory.
- c) What is free trade policy? How will you support or Arguments it?

मराठी रूपांतर

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
 3) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.

प्र.1) योग्य पर्याय निवडून खालील विधाने पूर्ण करा.

[5]

अ) एकाच देशाच्या दोन राज्यामध्ये किंवा विभागामध्ये होणारा व्यापार म्हणजे होय.

i) देशांतर्गत व्यापार	ii) आंतरराष्ट्रीय व्यापार
iii) वस्तू व्यापार	iv) यापैकी नाही

ब) डेव्हिड रिकार्डोने आपल्या आंतरराष्ट्रीय व्यापारविषयक सिद्धांतात खर्चाचा विचार केला.

i) श्रम	ii) वाहतूक
iii) भांडवल	iv) यापैकी सर्व

क) देशातील लोकांच्या आवडी-निवडीतील बदलाचा

i) व्यापारशर्तीवर परिणाम होत नाही	ii) व्यापारशर्तीवर परिणाम होतो
iii) सरकारवर परिणाम होतो	iv) यापैकी नाही

ड) क्रयशक्ती समता सिद्धांत यांनी विकसित केला.

i) जे. एस. मिल	ii) कॅसल गुस्ताव
iii) प्रा. हॅबर्लर	iv) हेक्शर - ओव्हलिन

इ) आयात जकातीचे उद्देश

i) महसुली उत्पन्न मिळविणे	ii) देशातील उद्योगांना संरक्षण देणे
iii) व्यापारी फायदा मिळविणे	iv) वरील सर्व

प्र.2) टीपा लिहा. (कोणत्याही तीन)

[15]

- अ) आंतरराष्ट्रीय अर्थशास्त्राच्या अभ्यासाचे महत्त्व
- ब) व्यापार आर्थिक वाढीचे इंजिन
- क) व्यापार शर्तीच्या विविध संकल्पना
- ड) लवचिक विनिमय दराचे गुण
- इ) जकातीचे प्रकार

प्र.3) खालीलपैकी दोहोंची सविस्तर उत्तरे लिहा.

[20]

- अ) आंतर-विभागीय व्यापार व आंतरराष्ट्रीय व्यापार या दोहोंतील साम्य आणि भेद स्पष्ट करा.
- ब) क्रयशक्ती समता सिद्धांताचे टीकात्मक परीक्षण करा.
- क) मुक्त व्यापारनीती म्हणजे काय? त्याचे तुम्ही कसे समर्थन कराल?

SI - 159

Total No. of Pages : 4

Seat No.	
----------	--

B.A. (Part - III) (Semester - V) Examination, January - 2023

ECONOMICS (Special Paper - X)

DSE - E74 : Research Methodology in Economics - I

Sub. Code : 75634/79579

Day and Date : Saturday, 07 - 01 - 2023

Total Marks : 40

Time : 10.30 a.m. to 12.30 p.m.

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Figures to the right indicate full marks.
 - 3) Draw neat diagrams wherever necessary.
 - 4) Students are allowed to use the calculator.

Q1) Complete the following sentences by choosing correct alternatives given below :
[5]

- i) Research means _____.
 - a) Functional production
 - b) Novel
 - c) Drama
 - d) The search for truth
- ii) _____ is a comprehensive summary of previous research on a topic or problem.
 - a) Review of Literature
 - b) Research design
 - c) Hypothesis
 - d) Concept
- iii) To give research the right direction and momentum, _____ has to be created.
 - a) Research table
 - b) Research design
 - c) a) and b)
 - d) None of these

P.T.O.

SI - 159

मराठी रूपांतर

- सूचना :
- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
 - 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 3) आवश्यक तेथे आकृत्या काढा.

प्र.1) योग्य पर्याय निवडून खालील वाक्य पूर्ण करा.

[5]

- i) संशोधन म्हणजे
 - अ) कल्पनारम्य निर्मिती
 - ब) कादंबरी
 - क) नाटक
 - ड) सत्याचा शोध
- ii) हे एखाद्या विषयावरील किंवा समस्येवरील मागील संशोधनाचा सर्वसमावेशक सारांश होय.
 - अ) साहित्याचा आढावा
 - ब) संशोधन आराखडा
 - क) गृहितक
 - ड) संकल्पना
- iii) संशोधनास योग्य दिशा आणि गती देण्यासाठी तयार करावा लागतो.
 - अ) संशोधन तक्ता
 - ब) संशोधन आराखडा
 - क) वरील दोन्ही
 - ड) यापैकी नाही
- iv) हे संशोधनाचा आरंभबिंदू होय.
 - अ) गृहितक
 - ब) संशोधन
 - क) नमुना निवड पद्धत
 - ड) यापैकी नाही
- v) मुलाखत पद्धतीमध्ये मुलाखत देणाऱ्याला असे म्हणतात.
 - अ) मुलाखतकार
 - ब) निवेदक
 - क) दोन्हीही
 - ड) यापैकी नाही

SI - 159

[15]

प्र.2) टिपा लिहा (कोणत्याही तीन)

- अ) संशोधन आराखड्याचे महत्त्व.
- ब) साहित्य पुनरावलोकनाचे प्रकार.
- क) प्रश्नावलीचे प्रकार.
- ड) आदर्श स्वरूपाची गृहितके.
- इ) मुलाखत पद्धतीचे गुण.

प्र.3) खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा : (कोणतेही दोन)

[20]

- अ) संशोधन आराखडा म्हणजे काय सांगून चांगल्या संशोधन आराखड्याची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- ब) गृहितक म्हणजे काय सांगून त्याचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- क) प्रश्नावली पद्धतीचे गुणदोष स्पष्ट करा.

Seat No.	
----------	--

B.A. (Part - III) (Semester - V) Examination, March - 2023
ECONOMICS (DSE-E74) (Special Paper - X)
Research Methodology in Economics (New)
Sub. Code : 75634/79579

Day and Date : Tuesday, 30 - 05 - 2023

Total Marks : 40

Time : 02.30 p.m. to 04.30 p.m.

- Instructions :
- 1) All Questions are Compulsory.
 - 2) Figures to the right side indicate full marks.
 - 3) Draw neat diagrams wherever necessary.
 - 4) Students are allowed to use the calculator.

Q1) Complete the following sentences by choosing correct alternatives given below : [5]

- i) The study of human economic transactions is done in _____ Science.
 - a) Sociology
 - b) Economics
 - c) Numerology
 - d) None of these
- ii) Review of literature _____ is required.
 - a) To avoid duplication of research
 - b) To prepare a plan
 - c) Determining the content
 - d) None of these
- iii) _____ is the importance of the research plan.
 - a) Building a scientific foundation
 - b) Drawing accurate conclusions
 - c) Enhancing research efficiency
 - d) All of the above

P.T.O.

- iv) This is the type of public document of secondary information collection _____.
- a) Government publications b) Diary
c) Letters d) Memories
- v) In the interview system the interviewer is called _____.
- a) Interviewer b) Petitioner
c) Both d) None of this

Q2) Write short notes (any three) :

[15]

- a) Objectives of economic research
b) Signification of research Design
c) Merits of the observation method
d) Types of Hypothesis
e) Conceptualization

Q3) Answer the following questions in detain (any two) :

[20]

- a) What is Research? Explain the significance of research.
b) What is a Research design? Explain the features of a good research design.
c) Explain the Merits and Demerits of the interview method.

मराठी रूपांतर

- सूचना :**
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
 - 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 3) आवश्यक तेथे व्यवस्थित आकृती काढा.
 - 4) विद्यार्थ्यांना कल्क्युलेटर वापरण्याची परवानगी आहे.

प्र.1) योग्य पर्याय निवडून खालील वाक्य पूर्ण करा.

[5]

- i) मानवाच्या आर्थिक व्यवहारांचा अभ्यास शास्त्रात केला जातो.
- अ) समाजशास्त्र ब) अर्थशास्त्र
क) संख्याशास्त्र ड) यापैकी नाही

- ii) साहित्याच्या आढाव्याची ही गरज आहे.
 अ) संशोधनाची पुनरावृत्ती टाळणे ब) आराखडा तयार करणे
 क) आशय निश्चित करणे ड) यापैकी नाही
- iii) हे संशोधन आराखड्याचे महत्त्व आहे.
 अ) शास्त्रीय पाया तयार करणे ब) अचूक निष्कर्ष काढणे
 क) संशोधन कार्यक्षमता वाढविणे ड) वरील सर्व
- iv) दुय्यम माहिती संकलनाच्या सार्वजनिक दस्तऐवजाचा हा प्रकार आहे.
 अ) शासकीय प्रकाशने ब) डायरी
 क) पत्र ड) आठवणी
- v) मुलाखत पद्धतीमध्ये मुलाखत देणाऱ्या संशोधकाला असे म्हणतात.
 अ) मुलाखतकार ब) निवेदक
 क) दोन्हीही ड) यापैकी नाही

प्र.2) टिपा लिहा. (कोणत्याही तीन) :

[15]

- अ) अर्थशास्त्रीय संशोधनाची उद्दिष्टे
 ब) संशोधन आराखडाचे महत्त्व
 क) गृहीतकाचे प्रकार
 ड) निरीक्षण पद्धतीचे गुण
 इ) संकल्पनिकरण

प्र.3) खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) :

[20]

- अ) संशोधन म्हणजे काय सांगून संशोधनाचे महत्त्व स्पष्ट करा.
 ब) संशोधन आराखडा म्हणजे काय सांगून चांगल्या संशोधन आराखड्याची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
 क) मुलाखत पद्धतीचे गुणदोष स्पष्ट करा.

Smt. Mathubai Garware Kanya Mahavidyalaya, Sangli

Seat Number

Students Sign.

PRN. No.

Jr. Supervisor Name & Sign.

Sr. Supervisor Name & Sign.

B.A. III (Sem. V)

Sub. - Compulsory Civic Course - Constitution of India

Day and Date: 06/01/2023

Total Marks:

/50

Time: 1 तास (वेळ- 12.30 ते 1.30)

- सूचना : 1) पंचवीस (25) बहुपर्यायी प्रश्न सोडवा. प्रत्येक प्रश्नास दोन समान गुण आहेत
2) अचूक पर्यायाची निवड करून प्रश्नासामोरील चौकोनामध्ये खाडाखोड न करता लिहा.
3) एकापेक्षा अधिक व खाडाखोड केलेल्या पर्यायांची निवड ग्राह्य धरली जाणार नाही.

1. ----- हे घटना परिषदेचे अध्यक्ष होते.
- अ) म. गांधी ब) बी. एन. राव क) राजेंद्र प्रसाद ड) यापैकी नाही
2. ----- या दिवशी भारतीय राज्यघटना अंमलात आली.
- अ) २६ जाने. १९५० ब) २६ मार्च १९५१ क) २६ मे १९५१ ड) यापैकी नाही
3. राज्यघटनेच्या ----- या कलमानुसार घटनादुरुस्ती करता येते
- अ) ५२ व्या ब) १०२ व्या क) ५ व्या ड) ३६८ व्या
4. नेहरू रिपोर्ट ----- साली करण्यात आला.
- अ) १९२० ब) १९२२ क) १९२५ ड) १९२८
5. मार्गदर्शक तत्त्वांची संकल्पना ----- च्या राज्यघटनेवरून घेतली आहे.
- अ) श्रीलंका ब) ब्रम्हदेश क) केनिया ड) आयर्लंड
6. घटनेच्या ----- व्या भागात मुलभूत अधिकारांचा समावेश आहे
- अ) दुसऱ्या ब) तिसऱ्या क) चौथ्या ड) यापैकी नाही
7. ----- व्या कलमानुसार ग्रामपंचायतीची स्थापना झाली आहे.
- अ) २० व्या ब) ४० व्या क) श्रीलंका ड) यापैकी नाही
8. ----- व्या कलमानुसार निवडणूक आयोगाची स्थापना झाली आहे
- अ) ३२४ व्या ब) ३२५ व्या क) ३४० व्या ड) यापैकी नाही
9. ----- व्या कलमानुसार अस्पृश्यता पाळणे गुन्हा आहे
- अ) ५ व्या ब) १० व्या क) १७ व्या ड) यापैकी नाही

10. आर्थिक आणीबाणी संबंधीत कलम ----- होय.
अ) ३५२ ब) ३५६ क) ३६० ड) ३६८
11. कलम ----- नुसार कायद्यापुढे समानता स्वीकारली आहे.
अ) १२ ब) १४ क) १६ ड) १८
12. घटकराज्यांच्या राज्यपालांची नियुक्ती ----- करतात.
अ) पंतप्रधान ब) राष्ट्रपती क) आमदार ड) यापैकी नाही
13. राज्यघटनेने भारतीयांना ----- नागरीकत्व दिले आहे.
अ) एकेरी ब) दुहेरी क) तिहेरी ड) यापैकी नाही
14. संसदेचे ----- सभागृह असतात.
अ) 2 ब) 3 क) 4 ड) यापैकी नाही
15. ----- हा मंत्रीमंडळाचा अध्यक्ष असतो.
अ) खासदार ब) पंतप्रधान क) राष्ट्रपती ड) यापैकी नाही
16. लोकसभेचा कार्यकाळ सर्वसाधारण स्थितीत ----- वर्ष असतो.
अ) 1 ब) 2 क) 3 ड) 5
17. महाराष्ट्राचे उच्च न्यायालय ----- येथे आहे.
अ) पुणे ब) राजगुरुनगर क) मुंबई ड) लातूर
18. ----- साली भारतीय राष्ट्रसभेची स्थापना झाली.
अ) १८८० ब) १८८२ क) १८८५ ड) १८९५
19. ब्रिटीश पार्लमेंट मोर्ले मिंटो सुधारणा कायदा ----- साली मंजूर केला.
अ) १९०० ब) १९०२ क) १९०५ ड) १९०९
20. भारताने ----- शासनपद्धती स्वीकारली आहे.
अ) संसदीय ब) अध्यक्षीय क) संमिश्र ड) यापैकी नाही
21. भारतीय स्वातंत्र्याचा कायदा ----- साली मंजूर झाला.
अ) १९४१ ब) १९४२ क) १९४५ ड) १९४७
22. ----- वर्ष पूर्ण असणाऱ्या नागरिकास घटनेनुसार मतदान करता येते
अ) १५ ब) १६ क) १७ ड) १८
23. ----- ह्या एकाच नाण्याच्या दोन बाजू होत.
अ) हक्क व कर्तव्य ब) समता आणि स्वातंत्र्य क) न्याय आणि अधिकार
ड) यापैकी नाही
24. राज्यसभा या वरिष्ठ गृहात ----- सभासद असतात.
अ) २५० ब) ३२० क) ३५० ड) ४००
25. २०२२ मध्ये भारताच्या राष्ट्रपती ----- आहेत.
अ) मनमोहनसिंह ब) नरेंद्र मोदी क) अमित शहा ड) द्रौपदी मुर्मू

SI-153

B. Write a short note on Any One of the following in about 7-8 sentences. [4]

- a) Bob as a criminal.
- b) The orphan girl's life in the world.

C. a) Give synonym for the following word. [1]
represent

b) Give antonym for the following word. [1]
young

Q3) A. Read the following advertisement carefully and answer the questions given below. [8]

A Fast Growing Pharma Allopathic Company
Wanted
Area sales managers - 2 posts
HQ-Sangli (Independent working)
Candidates must have 3-5 years of experience in Pharmaceutical industry as an
M.R. or Area Manager
Walk in for interview on SUNDAY
Date 22nd Sept. 2019 between 09.00 to 2.00 p.m. at
Hotel Piyush,
Sangli-Kolhapur Road, Sangli.
Subodh Kanitkar, Director
Lifeline Health Care Pvt. Ltd. Sangli
Cell No. 9402320022

- a) How will you introduce yourself at the time of interview?
- b) What certificates will you take with you if you are called for an interview for the post of Area Sales Manager?
- c) Suppose you do not have any working experience, how will you answer the question about it?
- d) How will you explain your strong points to the interviewers?

SI-153

B. Rewrite Any Eight of the following sentences. [8]

- a) Correct the following sentences.
- Asmita is as cleverer as Neeta.
 - Jack was a most handsome boy in the class.
 - India is more powerful country as any other country.
 - Students are more cutest when enjoying with friends.
- b) Complete the following sentences choosing the appropriate words from the pair given in the brackets.
- Library is a _____ place to study. (quite/quiet)
 - The _____ freely wandered in the jungle. (deer/dear)
 - The company sent a _____ to the employee. (mail/male)
 - Rahul _____ the activity successfully. (led/laid)
- c) Do as directed.
- Joseph reads a poem. (Change the voice)
 - Debabrata is not a lazy boy. (make it assertive)

Q4) A. Darshan Educational Society, Pune needs a primary school teacher having D.Ed., B.A. with good communication skills in Marathi, Hindi and English. The job also requires computer knowledge. Write a letter of application for the post of primary school teacher. [8]

OR

- B. Write an essay on Any One of the following topics. [8]**
- My Favourity Game.
 - Post Covid Situation
 - Importance of Democracy

B.A. – IIIrd Year

SEM – VI

“ECONOMICS”

Previous Year

Question Papers

Academic Year

(2022-23)

SI - 375

Total No. of Pages : 3

Seat No. सेट पूर्व

B.A. (Part - III) (Semester - VI) Examination, January - 2023

ECONOMICS

DSE-E196 : Principles of Micro Economics - II (Special Paper-XII)

Sub. Code : 75831/80131

Day and Date : Tuesday, 3 - 01 - 2023

Total Marks : 40

Time : 2.30 p.m. to 4.30 p.m.

- Instructions :**
- 1) All Questions are compulsory.
 - 2) Figures to the right indicate full marks.
 - 3) Neat diagram should be drawn where it is necessary.

Q1) Complete the following sentences by choosing the correct alternatives given below. [5]

- a) _____ is an ideal type of market.
- i) Monopoly
 - ii) Monopoly competition
 - iii) Perfect competition
 - iv) Oligopoly
- b) In perfect competitive market average revenue and marginal revenue are _____
- i) More and Less
 - ii) Unequal
 - iii) Equal
 - iv) None of these
- c) Selling cost is important for increase the _____ of commodity.
- i) Price
 - ii) Demand
 - iii) Quality
 - iv) None of these
- d) In the process of short-term equilibrium under the perfect competition, the marginal cost curve intersects to the marginal revenue curve from _____
- i) Top to bottom
 - ii) Left to right
 - iii) Bottom to top
 - iv) None of these
- e) _____ formulated the uncertainty bearing theory of profit.
- i) Prof.knight
 - ii) Schumpeter
 - iii) Prof. Halley
 - iv) None of these

P.T.O.

SI - 375
[15]

Q2) Write short note on any three of the following :

- Features of monopoly competition
- Oligopoly
- Product differentiation
- Excess capacity
- Modern theory of rent

Q3) Write detail answers (any two)

[20]

- Explain the Long period equilibrium of the firm and industry under perfect competition.
- Explain the Marginal Productivity Theory of Distribution.
- Explain the 'Liquidity preference theory of interest' by Keynes.

मराठी रूपांतर

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) आवश्यक तेथे नीटनेटके आकृती काढावी.
3) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खाली दिलेले योग्य पर्याय निवडून खालील वाक्ये पूर्ण करा.

[5]

- अ) हा बाजाराचा आदर्श प्रकार आहे.
i) मत्केदारी	ii) मत्केदारी स्पर्धा
iii) पूर्ण स्पर्धा	iv) अल्पाधिकारी
- ब) पूर्ण स्पर्धेच्या बाजारात सरासरी प्राप्ती व सीमांत प्राप्ती असते.
i) अधिक व कमी	ii) असमान
iii) समान	iv) यापैकी नाही
- क) वस्तूची वाढवण्यासाठी विक्री खर्च महत्त्वाचा आहे.
i) किंमत	ii) मागणी
iii) गुणवत्ता	iv) यापैकी काहीही नाही

SI - 375

ड) पूर्ण स्पर्धेच्या अंतर्गत अल्प-मुदतीच्या समतोलाच्या प्रक्रियेत, सीमांत खर्च यक्र पासून सीमांत प्राप्ती वक्रला छेदतो.

i) वरून खाली

ii) डावीकडून उजवीकडे

iii) खालून वर

iv) यापैकी नाही

इ) नफ्याच्या अनिश्चिततेचा सिद्धांत तयार केला.

i) प्रो. नाइट

ii) शम्पिटर

iii) प्रो. हॅले

iv) यापैकी काहीही नाही

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही तीन लघु टिपा लिहा.

[15]

- अ) मत्केदारी स्पर्धेची वैशिष्ट्ये
- ब) अल्पजनाधिकार
- क) उत्पादन भिन्नता
- ड) अतिरिक्त क्षमता
- इ) खंडाचा आधुनिक सिद्धांत

प्र.3) सविस्तर उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) :

[20]

- अ) पूर्ण स्पर्धेतील उद्योगसंस्था आणि उद्योगाचे दीर्घकालीन समतोल स्पष्ट करा.
- ब) विभाजनाचा सीमांत उत्पादकता सिद्धांत स्पष्ट करा.
- क) केन्सचा व्याजाचा रोखता प्राधान्य सिद्धांत स्पष्ट करा.

SH - 212

- d) Modern theory of Rent is known as _____.
- i) Scarcity Theory of Rent
 - ii) Risk Bearing Theory of Rent
 - iii) Ricardian Theory of Rent
 - iv) None of these
- e) _____ is the reward for parting with the liquidity.
- i) Rent
 - ii) Wages
 - iii) Interest
 - iv) None of these

Q2) Write the short notes (any three) [15]

- a) Price determination under perfect competition.
- b) Characteristics of monopoly market.
- c) Concept of "Excess capacity".
- d) Assumption of marginal productivity theory.
- e) Motives for liquidity preference.

Q3) Write in detail answers of the following questions. (any two) [20]

- a) Explain the characteristics of perfect competition.
- b) Explain the type of monopoly.
- c) Explain the modern theory of rent.

SH - 212

मराठी रूपांतर

- सूचना :
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
 - 2) आवश्यक तेथे नीटनेटके आकृती काढावी.
 - 3) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खाली दिलेले योग्य पर्याय निवडून खालील वाक्ये पूर्ण करा.

[5]

- अ) हे पूर्ण स्पर्धेचे एक वैशिष्ट्य आहे.
- i) एक विक्रेता
 - ii) विषम उत्पादने
 - iii) एकसंध उत्पादने
 - iv) यापैकी काहीही नाही
- ब) मक्तेदारी असलेल्या बाजारपेठेत एकच आहे.
- i) विक्रेता
 - ii) उत्पादन
 - iii) ग्राहक
 - iv) यापैकी काहीही नाही
- क) चेम्बरलिनच्या मते दीर्घकाळापर्यंत “अतिरिक्त क्षमता” समोर येते.
- i) परिपूर्ण स्पर्धा
 - ii) मक्तेदारी बाजार
 - iii) मक्तेदारीयुक्त स्पर्धा
 - iv) यापैकी काहीही नाही
- ड) खंडाचा आधुनिक सिद्धांत म्हणून ओळखला जातो.
- i) खंडाचा दुर्मिळता सिद्धांत
 - ii) खंडाचा जोखीम पत्करण्याचा सिद्धांत
 - iii) खंडाचा रिकार्डियन सिद्धांत
 - iv) यापैकी काहीही नाही
- इ) तरलतेसह विभक्त होण्याचे बक्षीस आहे.
- i) भाडे
 - ii) वेतन
 - iii) व्याज
 - iv) यापैकी काहीही नाही

SH - 212

[15]

प्र.2) लघु टीपा लिहा. (कोणत्याही तीन)

- अ) पूर्ण स्पर्धेअंतर्गत किंमत निश्चिती
- ब) मक्तेदारी बाजाराची वैशिष्ट्ये
- क) “अतिरिक्त क्षमता” ची संकल्पना
- ड) सीमांत उत्पादकता सिद्धांताची गृहीते
- इ) तरलता प्राधान्यासाठी हेतू

प्र.3) खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

[20]

- अ) पूर्ण स्पर्धेची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- ब) मक्तेदारीचे प्रकार स्पष्ट करा.
- क) खंडाचा आधुनिक सिद्धांत स्पष्ट करा.

SI - 379

[15]

Q2) Write a short Notes (Any Three) :

- Exchange analysis
- Labor-oriented production system
- Gandhi Yojana
- Planning and services
- NITI Aayog

Q3) Broad Questions (Any Two) :

[20]

- Analyze in detail the key terms of successful planning.
- Explain the role of National Development Council by explaining the structure and function of planning board.
- What is financial planning? Explain the pros and cons of planning.

मराठी रूपांतर

- सूचना :
- सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
 - उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - आवश्यक तेथे सुंदर आकृती काढा.

प्र.1) दिलेल्या पर्यायामधून योग्य पर्याय निवडून विधाने पूर्ण करा.

[5]

- प्रेरितनियोजनात बँकेचेचलन पुरवठ्याचे धोरण महत्वाची भूमिका पार पाडते.
अ) व्यापारी
ब) ग्रामीण
क) मध्यवर्ती
ड) सहकारी
- लोकशाही नियोजनात महत्वाचे स्थान असते.
अ) व्यक्ती स्वातंत्र्याला
ब) सत्तेच्या विकेंद्रीकरणाला
क) सक्तीला
ड) मक्तेदारीला
- भारताची दुसरी पंच वार्षिक योजना कोणत्या प्रारुपावर आधारित होती?
अ) महालनोबीस
ब) हेराल्ड डोमर
क) मुंबई योजना
ड) वरील पैकी नाही

SI - 379

- iv) खालीलपैकी कोणते विधाननीती आयोगाबद्दल योग्यरीत्या जुळत नाही ?
- अ) निती आयोगाचे मुख्यालय : दिल्ली
ब) पंतप्रधान : अध्यक्ष
क) मूळ एजन्सी : भारत सरकार
ड) निती आयोगाने यांची जागा घेतली : राष्ट्रीय विकास परिषद
- v) आदान-प्रदानविश्लेषण मोठ्याप्रमाणात प्रगतदेशात वापरले जाते.
- अ) शेती
ब) व्यापार
क) तंत्रज्ञान
ड) औद्योगिक

प्र.2) टीपा लिहा. (कोणत्याही तीन) :

[15]

- अ) आदान प्रदान विश्लेषण
ब) श्रम प्रधान उत्पादन तंत्र
क) गांधी योजना
ड) नियोजन आणि सेवा क्षेत्र
इ) नीती आयोग

प्र.3) दिर्घोत्तरी प्रश्न (कोणतेही दोन) :

[20]

- अ) यशस्वी नियोजनाच्या प्रमुख अटींचे सविस्तर विश्लेषण करा.
ब) नियोजन मंडळाची रचना व कार्य स्पष्ट करून राष्ट्रीय विकास परिषदेची भूमिका स्पष्ट करा.
क) आर्थिक नियोजन म्हणजे काय ते सांगून नियोजनाच्या समर्थनार्थ व विरोधी मते? स्पष्ट करा.

ॐ ॐ ॐ

SH- 213

Total No. of Pages : 3

Seat No.	
----------	--

**B.A. (Part - III) (Semester - VI) (CBCS) Examination,
March - 2023
ECONOMICS**

**Economics of Planning (DSE - E197) (Special Paper - XIII)
Sub. Code : 75832/80132**

Day and Date : Friday, 26 - 05 - 2023

Total Marks : 40

Time : 10.30 a.m. to 12.30 p.m.

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Figures to the right indicate full marks.
 - 3) Draw beautiful diagram where necessary.

Q1) Choose the correct option and complete the following statements : [5]

- i) The 2nd five year plan of India was based on the Model of :
 - a) Mahalnobis
 - b) HarrodDomar Model
 - c) Bombay plan
 - d) None of these
- ii) Which of the following is not matched correctly about NitiAayog.
 - a) NitiAayog head office : Delhi
 - b) Prime Minister : Chairman
 - c) Parent agency: Government of India
 - d) Niti Aayog replaced : National Development Council
- iii) Input output analysis is used in large quantities in _____ developed countries.
 - a) Agriculture
 - b) Trade
 - c) Technology
 - d) Industrial
- iv) In motivated planning, bank's monetary policy plays an important role.
 - a) Merchant
 - b) Rural
 - c) Central
 - d) Cooperative
- v) _____ has an important place in democratic planning.
 - a) Individual freedom
 - b) Decentralization of power
 - c) Forced
 - d) Monopoly

P.T.O.

SH - 213
[15]

Q2) Write a short Notes (Any Three) :

- NITI Aayog
- Exchange analysis
- Labor-oriented production system
- Gandhi Yojana
- Planning and services

Q3) Broad Questions (Any Two) :

[20]

- What is financial planning? Explain the pros and cons of planning.
- Analyze in detail the key terms of successful planning.
- Explain the role of National Development Council by explaining the structure and function of planning board.

मराठी रूपांतर

- सूचना :
- सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
 - उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - आवश्यक तेथे सुंदर आकृती काढा.

प्र.1) दिलेल्या पर्यायामधून योग्य पर्याय निवडून विधाने पूर्ण करा.

[5]

- भारताची दुसरी पंचवार्षिक योजना कोणत्या प्रारूपावर आधारित होती?
अ) महालनोबीस
ब) हेराल्ड डोमर
क) मुंबई योजना
ड) वरील पैकी नाही
- खालीलपैकी कोणते विधाननीती आयोगाबद्दल योग्यरीत्या जुळत नाही?
अ) निती आयोगाचे मुख्यालय: दिल्ली
ब) पंतप्रधान: अध्यक्ष
क) मूळ एजन्सी: भारत सरकार
ड) निती आयोगाने यांची जागा घेतली: राष्ट्रीय विकास परिषद

SI - 382

Total No. of Pages : 3

Seat No.	
----------	--

B.A. (Part - III) (Semester - VI) (CBCS) Examination, January - 2023
ECONOMICS (Compulsory)
DSE-E198 : International Economics - II (Special Paper - XIV)
Sub. Code: 75833/80133

Day and Date : Thursday, 05 - 01 - 2023
Time : 2.30 p.m. to 4.30 p.m.

Total Marks : 40

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Neat diagram should be drawn where is necessary.
 - 3) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Complete the following Sentences by choosing correct alternative. [5]

- a) IN Exports of India _____ region has the largest share.
- i) Asia
 - ii) Europe
 - iii) Africa
 - iv) America
- b) Balance of trade represents that the value of export and import of _____ goods.
- i) Heavy
 - ii) Invisible
 - iii) Visible
 - iv) None of these
- c) The Tarapore Committee was constituted by the _____.
- i) Government of India
 - ii) State Bank of India
 - iii) Reserve Bank of India
 - iv) None of above
- d) Foreign Capital leads to _____.
- i) Inflation
 - ii) Deflation
 - iii) Economic depression
 - iv) None of these
- e) World Trade Organization was established in _____.
- i) 1995
 - ii) 1996
 - iii) 1997
 - iv) 1998

P.T.O.

SI - 382
[15]

Q2) Write Short Notes. (Any Three)

- Balance of Payment
- Changing structure of India's Export.
- Need of Foreign Capital
- Exim Policy 2014-19
- World Bank

Q3) Write detail answer on the followings (Any Two)

[20]

- Explain the remedies of disequilibrium in Balance of Payment
- Explain the functions of International Monetary Fund.
- Explain the Foreign Trade in India since 1991.

मराठी रूपांतर

- सूचना :
- सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
 - आवश्यक तेथे नीटनेटकी आकृती काढावी.
 - उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालीलपैकी योग्य पर्याय निवडून खालील विधाने पूर्ण करा :

[5]

- अ) भारतातील निर्यातीत प्रदेशाचा सर्वात मोठा वाटा आहे.
i) आशिया	ii) युरोप
iii) आफ्रिका	iv) अमेरिका
- ब) व्यापारतोलात वस्तूच्या आयात-निर्यात मूल्य दर्शविलेले असते.
i) अवजड	ii) अदृश्य
iii) दृश्य	iv) यापैकी नाही

Seat No.	
----------	--

B.A. (Part - III) (Semester - VI) (CBCS) Examination, March - 2023

ECONOMICS (Compulsory)

DSE - E198 : International Economics - II (Special Paper - XIV)

Sub. Code : 75833/80133

Day and Date : Saturday, 27 - 05 - 2023

Total Marks : 40

Time : 10.30 a.m. to 12.30 p.m.

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Neat diagrams should be drawn where is necessary.
 - 3) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Complete the following Sentences by choosing correct alternative. [5]

- a) In the International trade, goods are classified into two groups such as _____
- i) Small and big
 - ii) Visible and invisible
 - iii) Heavy and light
 - iv) None of these
- b) Balance of payment is divided into _____ account for the convenience of accounting.
- i) Current account and capital account
 - ii) Visible and invisible account
 - iii) Assets and liabilities
 - iv) Imports and exports account
- c) _____ are the instruments of export promotion policy.
- i) Export subsidies
 - ii) Export credits
 - iii) State guarantees for loan
 - iv) All of above

P.T.O.

प्र.2) टिपा लिहा. (कोणत्याही तीन)

[15]

- अ) व्यापारतोल
- ब) आयात-निर्यात धोरण 2014-19
- क) परकीय प्रत्यक्ष गुंतवणूक
- ड) निर्यात प्रोत्साहन धोरण
- इ) जागतिक बँक

प्र.3) खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

[20]

- अ) व्यवहारतोलातील असमतोल दुरुस्त करण्याचे उपाय.
- ब) आंतरराष्ट्रीय नाणेनिधीची कार्ये स्पष्ट करा.
- क) 1991 पासून भारतातील परकीय व्यापाराचे आकारमान आणि दिशा स्पष्ट करा.

SI - 384

Total No. of Pages : 3

Seat No.	
----------	--

B.A. (Part - III) (Semester - VI) Examination, January - 2023
ECONOMICS
DSE-E199 : Research Methodology in Economics - II
(Special Paper - XV)
Sub. Code : 75834/80134

Day and Date : Saturday, 07 - 01 - 2023
Time : 2.30 p.m. to 4.30 p.m.

Total Marks : 40

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Figures to the right indicate full marks.
 - 3) Draw beautiful diagram wherever necessary.

Q1) Complete the following sentences by choosing correct alternative: [5]

- a) _____ affects on the size of sampling.
- i) Classification
 - ii) Tabulation
 - iii) Data Collection
 - iv) Graphs
- b) Shortening the content means _____.
- i) Classification
 - ii) Tabulation
 - iii) Symbolization
 - iv) All the above
- c) In which the value of the facts does not change is called _____.
- i) Variable
 - ii) Constant variable
 - iii) Excluding variable
 - iv) Inclusive variable
- d) The _____ of a Circle is proportional to the value of factors.
- i) Area
 - ii) Radius
 - iii) Square root
 - iv) Shape
- e) Two variables change in the same direction, it is called _____.
- i) Positive
 - ii) Numerical
 - iii) Qualitative
 - iv) Negative

P.T.O.

SI - 384

[15]

Q2) Write a short notes (any three):

- Median.
- Types of Correlation.
- Features of Good Report Writing.
- What is Sampling?
- Find the standard deviation using the following statistics 54, 62, 63, 65, 68, 71, 73, 78, 82, 84

Q3) Write in detail answer of following questions (any two):

[20]

- Merits and demerits of Sampling.
- Objectives of Report writing.
- Types of Tabulation.

मराठी रूपांतर

- सूचना :
- सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
 - उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालील दिलेल्या पर्यायातून योग्य पर्याय निवडून वाक्य पूर्ण लिहा.

[5]

- अ) नमुन्याच्या आकारमानावर साधनांचा प्रभाव पडतो.
- वर्गीकरण
 - सारणीकरण
 - तथ्यसंकलन
 - आलेख
- ब) सामग्रीला लघुरूप देणे म्हणजे होय.
- वर्गीकरण
 - सारणीकरण
 - सांकेतिकरण
 - वरील सर्व

Seat No.	
----------	--

B.A. (Part - III) (Semester - VI) (CBCS) Examination, March - 2023

ECONOMICS

DSE-E199 : Research Methodology in Economics - II

(Special Paper - XV)

Sub. Code : 75834/80134

Day and Date : Tuesday, 30 - 05 - 2023

Total Marks : 40

Time : 10.30 a.m. to 12.30 p.m.

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Figures to the right indicate full marks.
 - 3) Draw beautiful diagram where necessary.

Q1) Complete the following sentences by choosing correct alternatives: [5]

- a) _____ is a type of non-probability sample selection.
 - i) Card system
 - ii) Grid system
 - iii) Lottery system
 - iv) Quata system
- b) According to _____ sample selection means select a certain percentage of a unit in any unit in the cluster.
 - i) Bogards
 - ii) David
 - iii) Fax
 - iv) Manham Harry
- c) The value of a variable that cannot be affected by the value of the last component is _____.
 - i) Mode
 - ii) Median
 - iii) Arithmetic Mean
 - iv) Standard Deviation
- d) Two Variables change in the same direction's it is called _____.

correlation.

 - i) Positive
 - ii) Negative
 - iii) Numerical
 - iv) Qualitative
- e) The concept of standard deviation firstly introduced by _____.
 - i) Dr. Dalton
 - ii) Karl Marx
 - iii) Karl Pearson
 - iv) Spearman

P.T.O.

Q2) Write a short notes. (Any Three)

- State the structure of tabulation.
- The concept of mode.
- Merits of Graphs.
- Types of correlation.
- Objective of Report Writing.

Q3) Write in detail answer of following questions. (any two)

[20]

- What is sampling? State its various types.
- Types of Central Tendency.
- Use of Report writing.

मराठी रूपांतर

- सूचना :
- सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
 - उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - आवश्यक तेथे सुंदर आकृत्या काढा.

प्र.1) योग्य पर्याय निवडा.

[5]

अ) हा गैरसंभाव्यता नमुना निवडीचा प्रकार आहे.

i) कार्ड पद्धती	ii) ग्रीड पद्धती
iii) लॉटरी पद्धती	iv) कोटा पद्धती

ब) यांच्या मते कोणत्याही एककाच्या एका समुहातील एक निश्चित प्रतिशत घटक निवडणे म्हणजे नमुना निवड होय.

i) बोगार्डस्	ii) डेव्हिड
iii) फॅक्स	iv) मॅनहॅम हेरी

- क) शेवटच्या घटकाच्या किंमतीचा परिणाम ज्यावर होऊ शकत नाही अशा चलचे मूल्य म्हणजे होय.
- i) बहुलक ii) मध्यता
iii) गणितीय मध्य iv) प्रमाण विचलन
- ड) दोन चले एकाच दिशेने बदलतात, त्यास सहसंबंध म्हणतात.
- i) धनात्मक ii) ऋणात्मक
iii) संख्यात्मक iv) गुणात्मक
- इ) प्रमाण विचलन पद्धती ही संकल्पना प्रथम मांडली.
- i) डॉ. डाल्टन ii) कार्ल मार्क्स
iii) कार्ल पिअर्सन iv) स्पीअरमन

प्र.2) टिपा लिहा. (कोणत्याही तीन)

[15]

- अ) सारणीची रचना स्पष्ट करा.
ब) बहुलक ही संकल्पना स्पष्ट करा.
क) आलेखाचे फायदे.
ड) सहसंबंधाचे प्रकार.
इ) अहवाल लेखनाची उद्दिष्टे.

प्र.3) खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

[20]

- अ) नमुना निवड म्हणजे काय? तिचे विविध प्रकार सांगा.
ब) केंद्रिय प्रवृत्तीचे प्रकार सांगा.
क) अहवालचे उपयोग स्पष्ट करा.

SI-388

Total No. of Pages : 3

Seat No.	
----------	--

B.A. (Part-III) (Semester - VI) (CBCS) Examination, January - 2023
ECONOMICS (Compulsory)
DSE-E200 : History of Economic Thought-II (Special Paper-XVI)
Sub. Code : 75835/80135

Day and Date : Monday, 09 - 01 - 2023

Total Marks : 40

Time : 2.30 p.m. to 4.30 p.m.

- Instructions :
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Neat diagram should be drawn where is necessary.
 - 3) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Complete the following Sentences by choosing correct alternative [5]

- i) Dr. Marshal belonged to _____ school of Economist.
 - a) Classical
 - b) Neo Classical
 - c) Modern
 - d) Physiocracy
- ii) The concept of Representative firm was propounded by _____.
 - a) D.R. Gadgil
 - b) Dr. Marshall
 - c) V. M. Dandekar
 - d) Rajarshri Shahu Maharaj
- iii) _____ theory was presented by Dadabhai Naoroji.
 - a) Problem of Rupees
 - b) Indian Poverty
 - c) The Economic Drain
 - d) None of these
- iv) According to Gandhiji India should use _____ technique of production.
 - a) Labour intensive
 - b) Capital Intensive
 - c) Middle-of-the-road
 - d) Advance
- v) Mahatma Phule started first girl school at _____.
 - a) Pune
 - b) Mumbai
 - c) Kolhapur
 - d) Satara

P.T.O.

6
P
1888

Seat No.	
----------	--

B.A. (Part - III) (Semester - VI) (CBCS) Examination, March - 2023

ECONOMICS (Compulsory)

DSE-E200 : History of Economic Thought - II (Special Paper - XVI)

Sub. Code : 75835/80135

Day and Date : Wednesday, 31 - 05 - 2023

Total Marks : 40

Time : 10.30 a.m. to 12.30 p.m.

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Neat diagram should be drawn where is necessary.
 - 3) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Complete the following sentences by choosing correct alternative : [5]

- a) The Average cost of Representative firm is _____.
 - i) Zero
 - ii) Maximum
 - iii) Minimum
 - iv) Infinite
- b) According to Mahatma Phule _____ is the main cause of poverty of the farmers.
 - i) Illiteracy
 - ii) Lack of capital
 - iii) Lack of Planning
 - iv) Inheritance Right Act
- c) The concept of Self-reliant village proposed by _____.
 - i) Mahatma Gandhi
 - ii) Dr. Ambedkar
 - iii) Dadabhai Nauroji
 - iv) Mahatma Phule
- d) _____ was the first person to focus the attention towards poverty in India.
 - i) Mahatma Gandhi
 - ii) Dr. Ambedkar
 - iii) Dadabhai Nauroji
 - iv) Mahatma Phule
- e) According to Marshal there are _____ factors of productions.
 - i) One
 - ii) Two
 - iii) Three
 - iv) Four

P.T.O.

Q2) Write short notes. (Any Three)

- Economic Drain Theory.
- Concept of Representative firm.
- Mahatma Gandhi and Gram Swarajya.
- Co-operative principle of Gadgil.
- Economic Thoughts of Dr. B.R. Ambedkar.

Q3) Write detail answer on the followings (Any two) :

[20]

- Explain the Quasi rent concept of Marshall.
- Explain the Agriculture Development Policy of Rajarshree Shahu Maharaj.
- Explain the Economic Thoughts of Dr. Amartya Sen.

मराठी रूपांतर

- सूचना :**
- सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
 - आवश्यक तेथे सुबक आकृती काढावी.
 - उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालीलपैकी योग्य पर्याय निवडून खालील विधाने पूर्ण करा.

[5]

- अ) प्रतिनिधिक उद्योगसंस्थेचा सरासरी खर्च असतो.
- शून्य
 - कमाल
 - किमान
 - अनंत
- ब) महात्मा फुले यांच्या मते हे शेतकऱ्यांच्या गरिबीचे मुख्य कारण आहे.
- निरक्षरता
 - भांडवलाची कमतरता
 - नियोजनाचा अभाव
 - वारसा हक्क कायदा

